

stanoviska žalovaného jest ona úmluva, a právem nevyhověl odvolání, an žalobce včas zapravil první již splatnou vyrovnávací kvotu a ano dosud nedošlo podle § 57 vyr. ř. ke zrušení slevy a výhod, plynoucích z vyrovnání.

Čís. 9034.

Uplatněn-li ve sporu námitkou započtení vzájemný nárok, vadí jeho napotomnému uplatňování žalobou navzájem překážka rozepře zahájené.

O nároku namítaném k započtení jest rozhodnouti ve výroku, rozhoduje-li se o jsoucnosti vzájemné pohledávky. Zamítá-li se žalobní nárok nebo zamítá-li se námitka započtení pro nedostatek podmínek započitatelnosti, stačí rozhodnouti o nároku, namítaném k započtení, v důvodech. V těchto případech nebrání rozhodnutí soudu novému uplatnění vzájemné pohledávky.

Rozhodl-li první soud, že se vzájemná pohledávka nehodí k započtení, kdežto odvolací soud vycházel z opačného názoru, a důsledkem toho zrušil rozsudek prvního soudu a nařídil mu další jednání, byl oprávněn vynést dílčí rozsudek o žalobní pohledávce jen tehdy, nebyla-li s ní vzájemná pohledávka v právní souvislosti.

(Rozh. ze dne 14. června 1929, Rv I 1978/23.)

Proti žalobě o nedoplatek kupní ceny za nábytek namítl žalovaný advokát započtením vzájemnou pohledávku na náhradu škody a vznesl žalobu navzájem na náhradu téže škody. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby, žalobu navzájem zamítl. Odvolací soud potvrdil rozsudek o prvotní žalobě s tím, že jde o rozsudek dílčí, rozsudek prvního soudu ohledně žaloby navzájem zrušil a vrátil věc soudu první stolice, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: Pokud jde o zažalovanou pohledávku, byla táž na základě nesporných skutečností uznána jako po právu jsoucí a odvolání zjištění prvního soudu v tomto směru nenapadá. Odvolání napadá rozsudek jen potud, pokud byla zamítnuta žádost žaloby navzájem o uznání, že pohledávka žalující firmy je vyrovnána vzájemnou pohledávkou žalovaného z důvodu náhrady škody v téže výši. A tu shledáno odvolání důvodným. V první řadě jest uvést, že žalovaný hned při prvním sporném jednání uvedl, že bylo mezi stranami při uzavření kupní smlouvy o nábytku ujednáno, že se zbytek účtu žalující firmy má platiti ve lhůtách, na které se mají sčítovati protiúčty žalovaného za právní zastoupení, jež žalobce slíbil žalovanému předati, a že nedodržením této úmluvy a odepřením právního zastupování firmy žalobci od 1. ledna 1927 vzešla žalovanému škoda nejméně ve výši zažalované pohledávky 3.777 Kč, následkem čehož si zažalovanou část kupní ceny na úhradu škody té zadržel. Ač žalovaný výslovně neučinil námitku započtení onoho náhradního nároku na zažalovanou pohledávku, přece ve skutečnosti tímto přednesem námitku tu vznesl. Podle § 391 c. ř. s. jest projednávání

sporu rozšířiti i na nároky namítané k započtení a jest je provésti, aspoň potud, pokud se žalobní nárok neukáže býti bezdůvodným, a konečným rozsudkem rozhodnouti i o bytí nebo nebytí nároku namítaného k započtení. Proto nutno nároku žalovaného takto uplatněnému od doby vznesení námítky přiznati účinek rozepře zahájené podle § 232 druhý odstavec c. ř. s. a nelze podle § 233 c. ř. s., pokud řízení o něm trvá, zahájit pro týž nárok spor ani u téhož ani u jiného soudu. Důsledně bylo tedy podle § 233 c. ř. s. odmítnouti žalobu navzájem, která podle své konečné žádosti není vlastně ničím jiným, než formalisováním námítky započtení již dříve vznesené. Soud první stolice v rozsudku zjišťuje, že bylo mezi stranami ujednáno, že účet za odebraný nábytek bude placen ve splátkách a protiúčty. Neobíral se však blíže otázkou jsoucnosti pohledávky namítané k započtení a žádost žaloby navzájem, správně návrh na započtení zamítl proto, že tu není podmínek započtení podle § 1438 obč. zák. (určitost, přiměřená prokazatelnost a splatnost), že tu jest pohledávka co do důvodu a co do výše nesporná a pohledávka co do výše neurčitá, co do důvodu sporná, teprve rozsáhlým sporem prokazatelná, která se proto k započtení nehodí. Tomuto právnímu stanovisku nelze přisvědčiti. Neboť první soud přehlédl předpis § 391 poslední věty c. ř. s., podle něhož ve sporu není třeba k rozhodnutí o nároku namítaném k započtení, by se tak mohlo státi hned při rozhodnutí o nároku zažalovaném a by již v období, kdy spor je zralý k tomuto rozhodnutí, musily tu býti všechny předpoklady pro rozhodnutí o započítaném nároku. Předpis § 391 c. ř. s. dává naopak soudci možnost, by, jakmile dospěje ve sporu k možnosti rozhodnouti kladně o nároku zažalovaném, učinil tak rozsudkem dílčím bez ohledu, jak daleko pokročilo řízení co do započítaného nároku, kterým se vlastně teprve nejen jsoucnost nároku, pravost, nýbrž i výše a splatnost, tedy další podmínky započitatelnosti mají zjistiti. Ale předpis ten zároveň nařizuje, že v řízení o vzájemném nároku jest pokračovati. Poukaz na menší nebo větší obtížnost sporu o započítaný nárok jest tedy neoprávněný a důvodu toho proti zřejmému předpisu § 391 c. ř. s. nelze užítí k zamítnutí nároku. Sporem také nutno zjistiti, zda nárok v době rozhodnutí jest splatným čili nic. Nedostatek určitosti první soud neprávem uvádí za důvod zamítací protože odvolatel (žalovaný) udal výši škody, kterou namítá k započtení, na 3.777 Kč. Soud první stolice, zamítnuv návrh žaloby navzájem — správně návrh na započtení — z uvedeného formálního důvodu, podle názoru soudu odvolacího nesprávného, nerozhodl o nároku ve věci samé.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky nižších soudů o pohledávce žalobní a prvnímu soudu uložil, by, doplně jednání ve směru nařízeném odvolacím soudem, znova rozhodl o pohledávce žalobní i o vzájemné pohledávce k započtení namítané. Žalobu navzájem odmítl.

Důvody:

První soud vyhověl žalobě a zamítl žalobu navzájem. Tuto proto, že se vzájemná pohledávka, žalobou tou uplatňovaná, nehodí k započtení

pro neurčitost a nelikvidnost. Prvý soud nerozhodl ve výroku rozsudku o námitce započtení, nýbrž jen o důvodech rozsudku. Odvolací soud potvrdil rozsudek o žalobě a zrušil rozsudek o žalobě navzájem. V důvodech vychází z názoru, jakoby rozhodoval tím i o námitce započtení, zrušuje rozsudek o žalobě navzájem, kterou pohledávka k započtení namítaná byla znova uplatněna. Dovolatel vytýká, že o nároku první žalobou uplatněném, bylo rozhodnuto rozsudkem dílčím, ač šlo o námitkou započtení uplatněnou pohledávku, která je v právní souvislosti s pohledávkou žalobní. Odpůrce stojí na stanovisku, že dílčí rozsudek mohl být vynesena proto, že bylo rozhodnuto o žalobě navzájem, nikoli o námitce započtení. Tuto nejasnost způsobilo nejasné pojetí a odůvodnění odvolacího soudu. Námitkou započtení založena jest zahájenost sporu o pohledávce jí uplatněné do výše pohledávky žalobní (srov. plen. rozh. uveřejněné pod čís. 7905 sb. n. s.). Když tedy žalovaný uplatnil napřed ve sporu námitkou započtení nárok na náhradu škody pro nedodržení dohody o splácení žalobní pohledávky vzájemnými pohledávkami za právnické práce, nastal tím pro tento namítaný nárok účinek rozepře zahájené a novému uplatnění jeho žalobou navzájem vadila zahájenost sporu. Žaloba navzájem měla tedy být usnesením z důvodů zahájené rozepře odmítnuta, ale mělo být rozhodnuto o námitce započtení. Nižší soudy chyby: první soud, protože žalobu navzájem zamítá z důvodů věcných, a odvolací soud, že zrušil v tomto směru rozsudek o vzájemné žalobě a nařídil v rozsudkovém výroku o této žalobě další jednání. K závadě zahájenosti sporu nutno přihlídnouti z moci úřadu v každém období sporu (§ 240 c. ř. s.), tedy i v dovolací stolici a bylo proto žalobu navzájem odmítnouti, jak správně odvolací soud sice v důvodech rozsudku podotýká, ale formálně nesprávně ve výroku tomu výrazu nedává, protože zrušuje výrok o žalobě navzájem a nařizuje nové rozhodnutí o ní. Odvolací soud vychází z názoru, že jeho zrušovací výrokem ohledně rozsudku vydaného o žalobě navzájem jest formelně vyřízena i námitka započtení. Tomu však není tak. O nároku k započtení namítaném nutno rozhodnouti ve výroku, má-li se tak státi z důvodu věcné oprávněnosti vzájemné pohledávky, tedy když se rozhoduje o jsoucnosti vzájemné pohledávky (§ 411 c. ř. s.). Ovšem, když se zamítá nárok žalobní, takže řešení námitky započtení odpadá, nebo, když se námitka zopočtení zamítá pro nedostatek podmínek započítatelnosti podle §§ 1438 a 1440 obč. zák., když se tedy o jsoucnosti vzájemné pohledávky věcně nerozhoduje, není potřebí rozhodnouti ve výroku rozsudečném a stačí rozhodnutí v důvodech. Rozhodnutí soudu v těchto případech nebrání novému uplatnění vzájemné pohledávky, protože o její jsoucnosti nebylo rozhodnuto s účinkem § 411 c. ř. s. (když se totiž rozhoduje o jsoucnosti vzájemné pohledávky, nikoli o její započítatelnosti). Prvý soud rozhodl, že se vzájemná pohledávka nehodí k započtení a správně podle svého názoru ovšem rozhoduje v důvodech. Odvolací soud zrušil výrok prvního soudu o žalobě navzájem, a neodmítnuv ji, nařizuje o ní další jednání, máje patrně na mysli další jednání o námitce započtení. Jeho názor lze schváliti s tou obměnou, že se měl ve výroku

vyjádřiti, že se nařizuje další jednání o nároku namítaném k započtení, nikoli o žalobě navzájem. Ale žalovaný důvodně si stěžuje na to, že byl vyneseno o žalobní pohledávce rozsudek dílčí, an odvolací soud nerozhodl konečně o pohledávce namítané k započtení. Takový rozsudek bylo lze vynést o žalobní pohledávce podle § 391 třetí odstavec c. ř. s., když není vzájemná pohledávka v právní souvislosti s pohledávkou žalobní. Odvolací soud potvrdil rozsudek prvního soudu o žalobní pohledávce, ale tím, že nařídil v důvodech rozsudku další jednání o vzájemné pohledávce, namítnuté k započtení, stal se jeho rozsudek rozsudkem dílčím. Takovým nebyl rozsudek prvního soudu, který konečně rozhodl i o námitce započtení, pokládaje ji za nezapočítatelnou. Odůvodnění odvolacího soudu pro vydání dílčího rozsudku, že jsoucnost žalobní pohledávky není napadena v odvolání, proto nestačí k vydání dílčího rozsudku, když bylo napadeno rozhodnutí o námitce započtení. Když tomu tak bylo, bylo lze vynést dílčí rozsudek o pohledávce žalobní jen tehdy, když vzájemná pohledávka nebyla s ní v právní souvislosti. Tomu však je tak, když se obě pohledávky vyvozují z téže smlouvy. Proto bylo zrušiti i dílčí rozsudek odvolacího soudu o žalobní pohledávce, v důsledku toho i rozsudek prvního soudu o ní, a ježto odvolací soud sdílí názor odvolacího soudu, že započtení vzájemné pohledávky nevádí její neurčitost a nelikvidnost, bylo nařízeno, by první soud jak o žalobní pohledávce, tak i o vzájemné pohledávce namítané k započtení vydal nový rozsudek konečný po doplnění jednání.

Čís. 9035.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n.).

Opuštěním bytu rozumí zákon v § 6 (2) odchod s úmyslem, o byt se vůbec navždy nebo aspoň na čas nestarati. Není opuštěním, když si odcházející manžel výslovně proti pronajímateli byt pro sebe vyhradil a sám dále nájem platil.

Obnovil-li pak manžel manželské spolužití, ale po rozluce byt nadobro opustil, nelze manželku pokládati za příslušníka jeho rodiny.

(Rozh. ze dne 14. června 1929, Rv I 832/29.)

Žalobkyně, tehdy svobodná, najala od žalovaných byt. František V., oženiv se napotom se žalobkyní, sdílel s ní najatý byt. František V. opustil pro rodinné nesváry společný byt, do něhož se vrátil teprve po rozluce manželství. Ani žalovaní zažádali proti Františku V-ovi o soudní svolení k výpovědi z bytu, žalovala je žalobkyně o určení, že jí přísluší nájemní právo k bytu. Procesní soud prvního stádu uznal podle žaloby, máje za to, že žalobkyně najala byt pro sebe, nikoliv jménem svého nastávajícího manžela. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Nesouhlasil sice s názorem prvního soudu, že žalobkyně najala byt pro sebe, nikoliv jménem svého nastávajícího manžela, avšak vyhověl žalobě z těchto důvodů: Jest zjištěno, že dne 26. února 1926